

13 листопада Голова Державного Секретаріату К. Левицький і Державне Секретарство Військових Справ (далі ДСВС), секретарем якого був призначений Д. Вітовський, видає низку розпоряджень, у яких було затверджено штатно-організаційну структуру Галицької Армії, що базувалась на загальному військовому обов'язку і територіальному принципі командування. Згідно з цією схемою, територію Галичини поділено на 3 військових області та 12 військових округів. Було затверджено військову присягу. Розпочалося формування регулярного війська, проте, внаслідок війни, напруженої битви за Львів, збою в управлінні, відсутності чітко розробленої системи формування армії, перші підрозділи і частини формувалися стихійно, за ініціативою окремих старшин. Виникли спочатку бойові групи, яким надавалися найменування місцевості (“Хирів”, “Щирець”, “Янів” та ін.). Вони мали неоднорідну структуру, чисельність і зброю. І хоча їхні дії часто були не скоординованими, вони відіграли надзвичайну роль у захисті західних кордонів республіки.

22 листопада підрозділи українських військ залишили Львів, ряд ЗУНР змушений був переїхати до Тернополя. За цих умов Державний Секретаріат і Президент ЗУНР підґрунтям військової діяльності вважали дії командантів. Для реалізації цієї ідеї вони не зуміли знайти у своєму оточенні відповідних військових діячів. Тому на посади команданта і начальника штабу українських військ були призначені генерал російської армії М. Омелянович-Павленко (старший) і полковник російської армії С. Мишковський. Саме С. Мишковський у грудні 1918 року ретельно розробив основи організації УГА. Цей план базувався на врахуванні всіх військових українських груп, що вже діяли на фронті. Планом передбачалося утворення 3-х військових корпусів, кожний з яких мав був складатися з 4-х бригад. Бригада, у свою чергу, складалась із чотирьох куренів піхоти, одного полку артилерії, сотні кавалерії, сотні саперів, технічних частин забезпечення, обозів, медичних відділів. До корпусу входили авіазагони і бронепоезди. Практично корпус УГА міг діяти самостійно і вирішувати окремі стратегічні завдання на важливих ділянках фронту. Але реалізацію цього плану ДСВС розпочав лише на початку 1919 року.

Завершальний етап польсько-української війни розпочався наступом українського війська під командуванням генерала О. Грекова, але нестача боєприпасів змусила відступити, поклавши кінець найславетнішим дням в історії УГА.

*Питльована Л.Ю., к.і.н., доцент
Український католицький університет,
м. Львів*

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ У ПРОТИСТОЯННІ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ У ВІТЧИЗНЯНІЙ КАРИКАТУРИСТИЦІ 2022 РОКУ

Сучасну українську карикатуристику неможливо уявити без сатирично-гумористичного часопису “Перець”, який завжди користувався феноменальною популярністю у читачів. З 2017 р. він почав виходити в оновленому форматі під назвою “Перець. Весела республіка”. Повномасштабне вторгнення російської армії в Україну 2022 р. практично витіснило соціально-побутову та внутрішньополітичну тематику зі шпальт журналу. Письменники та художники зосередилися на сатирі щодо країни-агресора, її керівництва, цілей і методів ведення ними війни. Візуалізуючи військові злочини Путіна і його кліки, рашистської армії, журнал сприяє консолідації українського суспільства у протистоянні нападу.

Карикатури, які зображають звитяги ЗС України, є ще більш мотивуючими, адже підтримують моральний дух читачів і їх віру в перемогу над агресором. Автори часто апелюють до бойової доблесті українського козацтва. На малюнках бачимо і козаків, які з мушкетами зустрічають ворога; і традиційний сюжет про козака Мамаю, який грає на кобзі під деревом, але на ньому повішані військові злочинці Путін, Лукашенко і Кадиров (натяк на Нюрнберзький трибунал) (І. Поночевний). Й. Коган використовує сюжет картини І. Рєпіна “Козаки пишуть листа турецькому султану”, осучаснивши її фразою-відповіддю українських захисників о. Зміїний; зображує, як метушиться русня, не знаючи куди тікати, від бойового козацького гопака. Один із розділів журналу називається “Коли козак сміється – ворог здається”. Про успіхи ЗСУ читаємо у поетичних рубриках В. Шульги “Короткими чергами”: “Нас ворог не застав зненацька, бо насторожені одвіку. Орду стрічаєм по-козацьки, звитяжно – пікою у пику!”; та О. Шевчука “Рядки, написані війною”: “Міняють орки генералів, Але усе коту під хвіст! ЗСУ кошмарить зайд і далі, Триває втрат москальських ріст”.

Звитяги української армії репрезентуються на малюнках у дуже різних сюжетах, наприклад, про прибуття нових мобільних Z-крематоріїв для окупантів; про Харона, який пропонує окупантам послуги з перевезення на лівий берег Дніпра; картина В. Перова “Проводи покійника” перетворюється на “Проводи чмобіка” (О. Коноваленко); про пошматованого орка, який перед смертю встиг написати на одній зі стін зруйнованого ним міста “Кто вам пазволил красива жыть?” (В. Чмирьов); про Z-вояків, які летять через кордон за межі України, отримавши копняка від ЗСУ (О. Дубовський); про перебинтованого з голови до ніг російського військового, який букви Z використовує як милиці (М. Ешонкулов). Малюнки обігрують тему “порушенням техніки безпеки” і як наслідок – “бавовни” на російських військових об’єктах; а як продовження – безвиході Путіна, якого на роздоріжжі за кожною стрілкою дороговказу чекає тваринка песець (А. Кізлов).

Надихаючою є карикатура-плакат Д. Кривоноса “Заспіваймо на весь світ”, на якій, як на історичній фотографії 1945 р. “Підняття прапора над Іводзімою”, українські воїни на тлі чорного неба війни підіймають червону калину, осяяну промінням близької перемоги.

Усі карикатури репрезентують ЗС України як воїнів Світла, що ведуть справедливу війну, щоби очистити свою країну від рашистських загарбників і відновити суверенітет і територіальну цілісність України.

*Підпригора І.І., доктор філософії,
Костюк І.А., доктор філософії
Національний університет оборони
України імені Івана Черняховського,
м. Київ*

ПРИЧИНИ ПЛИННОСТІ КАДРІВ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ У 1991–2020 РОКАХ

В умовах триваючої збройної агресії російської федерації у 2020 році близько 65 % військовослужбовців ЗС України звільнилися після закінчення першого контракту. Попри заявлені 250 тисяч осіб, реальна чисельність ЗС України, за оцінками іноземних радників, становила близько 130 тисяч. Упродовж 2014–2020 рр., не дивлячись на всі зусилля держави щодо зупинки плинності кадрів, перед колишніми або потенційними військовослужбовцями